
Rybniki, st. 1, gm. Wasilków, woj. podlaskie, nr AZP 34-86/1

Informator Archeologiczny : badania 33, 74-75

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

pieców, studni, słupów i jam różnego rodzaju. Pozostałości osadnictwa kultury łużyckiej stwierdzono na długości około 800 m. Wyróżniono osadę Polwica 4/ Skrzypnik 8, położoną w zachodniej części przebadanego terenu oraz położoną we wschodniej części osadę Polwica 5, oddzieloną od poprzedniej strefą bez śladów osadnictwa o szerokości 100 m. Osadnictwo kultury łużyckiej rozwijało się na przebadanym terenie nieprzerwanie od II-III okresu epoki brązu do okresu halszackiego.

W dwudziestu kilku obiektach, w obrębie materiału przemieszanego kulturowo, odkryto ceramikę reprezentującą horyzont osadnictwa celtyckiego z faz LT C1-C2 – LT D1.

Bardzo liczne na badanych stanowiskach były relikty osadnictwa z czasów trwania kultury przeworskiej, reprezentowane przez 726 obiektów nieruchomych: obiektów mieszkalnych, jam gospodarczych, studni (w dziewięciu przypadkach z dobrze zachowanymi drewnianymi cembrowinami), palenisk, kotlinek pieców dymarskich, pieców do wyprazania rudy darniowej, mielerzy, dołów posłupowych, wybierzyisk gliny oraz różnorodnych jam. Ich chronologia obejmuje czas od późnego okresu przedrzymskiego po wczesny okres wędrówek ludów. Podobnie jak osadnictwo kultury łużyckiej wystąpiły one w dwóch wyraźnie wyodrębniających się skupiskach stanowiących dwie osady. Pierwsza z nich obejmowała stanowiska Polwica 4 oraz Skrzypnik 8, druga znajdowała się na wschód od pierwszej i obejmowała stanowisko Polwica 5. Między nimi, na osi wschód-zachód, znajdował się 100-metrowy odcinek pozbawiony śladów osadnictwa.

Znaczących odkryć dokonano także z okresu wczesnego średniowiecza, zwłaszcza z jego początkowych faz. W sumie odsłonięto i wyeksplorowano około 200 różnych obiektów osadniczych. Są to obiekty mieszkalne, studnie, piece dymarskie, paleniska i prażaki, ślady po słupach, zbiorniki na wodę oraz obiekty o funkcji nieokreślonej. Ponad 60 obiektów zawierało ceramikę w tzw. typie prakim z końca VI i VII wieku. Czas funkcjonowania pozostałych obiektów wczesnośredniowiecznych datowany jest na koniec X i XI-XII w.

Wszystkie badane osady pradziejowe i wczesnośredniowieczne zawierały obfity i różnorodny inwentarz ruchomy w postaci ceramiki, wyrobów z kości i rogu, kamienia, krzemienia, brązu, żelaza oraz drewna i szkła.

Z okresu późnego średniowiecza pochodzi niewiele obiektów i zabytków ruchomych. Są to przeważnie ślady po słupach lub niewielkie jamy.

Całość materiału zabytkowego oraz kopia pełnej dokumentacji z badań zgromadzone są w Muzeum Miejskim Wrocławia, Oddział Muzeum Archeologiczne. Oryginalna dokumentacja terenowa wraz z wersją elektroniczną przekazana została do Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, Oddział we Wrocławiu.

Prace wykopaliskowe na stanowisku będą kontynuowane.

Poznań – Nowe Miasto, st. 284, gm. *loco*, woj. wielkopolskie, AZP 54-28/96 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Przybranówek, st. 29, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie – patrz: neolit

RYBNIKI, st. 1, gm. Wasilków, woj. podlaskie, nr AZP 34-86/1

- kopalnie krzemienia z późnej epoki brązu – wczesnej epoki żelaza

W sezonie 1999 przeprowadzone zostały badania wykopaliskowe na terenie rezerwatu przyrodniczego „Krzemianka” w Rybnikach, na stanowisku „Stroma Górka”. Miały one charakter sondażowy i były kontynuacją prac z 1998 roku. Kierownikiem badań był mgr Marek Zalewski (autor sprawozdania, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowało je Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. W terminie od 21 czerwca do 12 lipca przebadano powierzchnię 8 m².

Zabytki krzemienne wystąpiły już w humusie leśnym oraz w warstwie poniższego brunatnego piasku. Na głębokości 50-80 cm zlokalizowano wyraźne zaciemnienie z drobnymi węgielkami drzewnymi. Odkryto w nim zabytki krzemienne i fragment kości zwierzęcej. Poniżej zaciemnienia natrafiono na warstwy przemieszanego brunatnego piasku z jasnym żwirkiem, stanowiące wypełnisko dolnej części obiektu – szybu kopalnianego. Po dwóch sezonach badań na stanowisku „Stroma Górka” możliwe jest ustalenie, że istniało tu niewielkie pole eksploatacyjne, którego powierzchnię można określić na około 2 ary. W trakcie prac odkryto 175 sztuk zabytków wydzielonych oraz 2575 odpadów produkcyjnych i 5 fragmentów kości zwierzęcych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie (nr księgi wpływu 48/99)

Wyniki badań będą publikowane w IV tomie „Studiów nad gospodarką surowcami krzemiennymi w pradziejach” – seria wydawnicza Państwowego Muzeum Archeologicznego.

Badania będą kontynuowane.

STEKLNO, st. 9, gm. Gryfino, woj. zachodniopomorskie, AZP 35-05/63

- osada otwarta kultury łużyckiej z przełomu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego

Badania ratownicze w ramach nadzoru archeologiczno-konserwatorskiego prowadził w terminie od marca do końca maja mgr Antoni Porzeziński (Muzeum Narodowe w Szczecinie). Finansował Urząd Miasta i Gminy w Gryfinie. Pierwszy sezon badań.

Podczas głębokich prac ziemnych prowadzonych w strefie ochronnej stanowiska, związanych realizacją budowy instalacji sanitarnej, odkryto i wyeksplorowano 8 obiektów osadniczych, reprezentowanych przez jamy i paleniska występujące w bardzo znacznym rozrzucie przestrzennym na długości 210 m. W wypełniskach poszczególnych obiektów odkryto fragmenty ceramiki naczyniowej, pozostałości konstrukcji kamiennej palenisk oraz sporą ilość gliny przygotowanej technologicznie do produkcji naczyń (obiekt nr 2). Strop wypełniska obiektów zalegał na głębokości od 45 do 60 cm poniżej poziomu powierzchni współczesnej i nie był naruszony poprzez działalność gospodarczą (głęboką orkę). W warstwie humusu na całej długości inwestycji liniowej występował niezbyt liczny materiał zabytkowy w postaci fragmentów ceramiki kultury łużyckiej i ceramiki średniowiecznej z XIII-XV w.

Dokumentację i materiały badań złożono w Dziale Archeologii Muzeum Narodowego w Szczecinie.

W związku z realizacją planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości planowane są dalsze prace ziemne w północnej części strefy stanowiska.

Szczepiło, st. 18, gm. Krzymów, woj. wielkopolskie, AZP 57-41 – patrz: wczesna epoka brązu

Święty Wojciech, st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22 – patrz: paleolit

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawada, woj. podlaskie, AZP 36-81/9 – patrz: mezolit

Tarnowo Pałuckie, st. T 22, gm. Wągrowiec, woj. wielkopolskie, AZP 43-31/123 – patrz: późne średniowiecze

TRUSKOLASY, st. 8, gm. Wręczyca Wielka, woj. śląskie, AZP 85-45/5

- cmentarzysko biritualne kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu – fazy halsztat C
- Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 1 do 14 sierpnia przez dr.